

**แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3**
**The Guidelines for the Development of Innovative Leadership of
School Administrators under Surin Primary
Educational Service Area Office 3**

สุนทรี อร่ามเรือง, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ, ศุภธนภุช ยอดสละ
Soontharee Aramrueang, Thanyathep Sitthisuea, Suphatanakit Yodsala
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Department of Educationnal Administration, Faculty of Education
Surindra Rajabhat University
E-Mail: krutreetb.21@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้างานวิชาการ รวมเป็น 292 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.892 แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินแนวทางการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe-Method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ
2. ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลาง สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ได้รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2566; แก้ไขบทความ: 26 พฤษภาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 26 พฤษภาคม 2566

Received: May 15, 2023; Revised: May 26, 2023; Accepted: May 26, 2023

ส่วนภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. มีแนวทางการพัฒนาจำนวน 15 แนวทาง ซึ่งผลประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58) ความเป็นไปได้ระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52) และมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58)

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the level of innovative leadership of school administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 3, 2) to compare the levels of innovative leadership of school administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 3, classified by the size of the school, 3) to study the development approaches of innovative leadership of school administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 3. The population used in the research was the schools under Surin Primary Educational Service Area Office 3. The sample group. The researcher selected respondents by purposive method consisting and administrators, a total of 292 people. The research tool is a questionnaire with a confidence value of 0.892 the interview form, the development approach assessment form. Research Statistics used were Mean, Standard deviation, One-way Analysis of Variance and Pairwise Test using Scheffe-Method.

The research results found that:

1. The current state level of innovative leadership of school administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 3, found that an overall was at a high level ($\bar{x}$ = 4.04), when considering each aspect, it was found that all components were at a high level.

2. Overall, it was found that the innovative leadership of school administrators in large schools and medium schools significantly higher than small schools at the .01 level. In part of innovative leadership of school administrators in large and medium schools was not statistically significant.

3. It was found that there are 15 development guidelines. The results of the evaluation of the innovative leadership development guidelines of school administrators under Surin Primary Educational Service Area 3 It was found that the overall suitability was at the highest level ($\bar{x} = 4.58$), there was the overall probability was at the highest level ($\bar{x} = 4.58$) and there was the overall usefulness was at the highest level ($\bar{x} = 4.58$).

Keywords: The Guidelines for the Development, Innovative Leadership

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบัน และแนวโน้มอนาคตเทคโนโลยีสารสนเทศได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก้าวกระโดดและเป็นไปอย่างพลิกผัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคม วัฒนธรรม และการแข่งขันทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกองค์การทำให้เกิดสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงซึ่งนวัตกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ใหม่ที่เป็นกระบวนการที่เกิดจากการใช้ความรู้ ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาขึ้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงองค์การทางการศึกษาที่มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ มีความสะดวก และรวดเร็วมากยิ่งขึ้น (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2561: 7)

การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเข้าสู่ยุคคนวัตกรรม สอดคล้องกับแนวคิดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560 เป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของชาติได้ระบุสาระสำคัญในหมวด 9 เทคโนโลยีทางการศึกษา มาตรา 64 โดยระบุว่า รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจการผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม และมาตรา 65 ยังระบุอีกว่า ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพหากมีการดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าวจะทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 1) ทั้งนี้ การพัฒนานวัตกรรมกรรมน่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์การสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งให้เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับระบบสังคมเศรษฐกิจโลก ซึ่งนวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการ

เนื่องจากในยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจากระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาทางการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญที่กล่าวมาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ควรมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางทางการพัฒนาและปรับปรุงภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษา สามารถนำแนวทางมาใช้ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพต่อไปได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. **ระยะที่ 1** ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แบ่งเป็น 3 ขั้น คือ
 - ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
 - ขั้นที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและยืนยันองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จากคัดเลือกแบบเจาะจง

ขั้นที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูหัวหน้างานวิชาการ นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัจจุบันผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 146 คน และครูหัวหน้างานวิชาการจำนวน 146 คน รวมเป็น 292 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม 3) ด้านการบริหารความเสี่ยง 4) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 5) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้นวัตกรรม 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 48 ข้อ

3) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ระยะที่ 2 การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกขนาดสถานศึกษา

ขั้นที่ 1 เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกขนาดสถานศึกษา มี 3 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และหากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียงกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ระยะที่ 3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ขั้นที่ 1 นำผลการวิจัยที่ได้ ในระยะที่ 1 มาয়กร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญนำเสนอวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำนวน 5 ท่าน

ขั้นที่ 3 ประเมินแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ดำเนินการประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะ

ผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิมีความสามารถในการบริหาร และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่านและจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนา เพื่อเผยแพร่และนำไปใช้ ประโยชน์ต่อไป

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์

2) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า

ผลระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.27$) การมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.04$) การบริหารความเสี่ยง ($\bar{x} = 4.03$) การสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.00$) การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.99$) และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.90$) ตามลำดับ

4.2 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของ Scheffe เมื่อพิจารณาองค์ประกอบโดยรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้วัฒนธรรม และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ และในโรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง พบว่าไม่แตกต่างกัน

4.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

1. ผลการยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า ข้อมูลผลวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 นำข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านเพื่อยกร่างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 นำข้อมูลมาสังเคราะห์ในข้อคำถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ที่ต้องการแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ผลสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 แนวทางที่ควรพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (key informant) คือ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ได้แนวทางการพัฒนาจำนวน 15 แนวทาง

3. ผลการประเมินความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จากผู้เชี่ยวชาญมีความสามารถด้านการบริหารเป็นบุคคลที่มีความรู้ความ สามารถเกี่ยวกับภาวะผู้นำ จำนวน 17 ท่าน พบว่าค่าเฉลี่ย ความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52) ความเป็นประโยชน์มากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลเพื่อเป็นการขยายผลการวิจัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป ดังนี้

5.1 ระดับสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การมีความคิด

สร้างสรรค์ การบริหารความเสี่ยง การสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม และ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารตามลำดับ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ต้องมีการพัฒนาที่จะนำนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ให้กระบวนการทำงานให้ดีขึ้น โดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสร้างสรรค์บูรณาการงาน พร้อมให้ครูบุคลากรทางการศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อสร้างทีมงานในการทำงาน พร้อมทั้งสนับสนุนในการปฏิบัติงานของครูให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูเพื่อเพิ่มศักยภาพของครูให้สูงขึ้น และการให้ความสำคัญกับการกระตุ้นเพื่อสร้างความมั่นใจในการคิดสร้างสรรค์ที่จะทำงานสอดคล้องกับผลวิจัยของ ปวีณา กันธิณ (2560: 5) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐแล้วพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากน้อยไปหามากประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์สู่การเปลี่ยนแปลง การสร้างบรรยากาศแห่งการส่งเสริมองค์กรนวัตกรรมตามลำดับ ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้ครอบคลุมครบทั้งสี่ด้าน โดยเฉพาะการนำสู่การเรียนรู้ภายในองค์กรที่ต้องเน้นให้เกิดการสร้าง วัฒนธรรมเรียนรู้ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้วัฒนธรรม ส่งเสริมการสร้าง มิตรภาพ อีกทั้งผู้บริหารต้องให้ความสนใจรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีมารยาทในการทำงานร่วมกัน การให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนให้บุคลากรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

5.2 เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมระดับมากทุกด้าน เมื่อทำการทดสอบด้วยสถิติทดสอบเอฟ (F – test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยรวมมีค่า เอฟ เท่ากับ 198.55 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ามีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 2 กลุ่มที่มีความแตกต่างกัน และเมื่อทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของ Scheffe แล้วจึงพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง พบว่าแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในการบริหารงานต่าง ๆ ในโรงเรียนทั้ง 4 ฝ่ายงาน ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายบริหารงาน งบประมาณและฝ่ายงาน

บริหารงานทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตั้งแต่ การมอบหมายหน้าที่ในแต่ละฝ่ายเพื่อให้เข้ากับบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนตามความถนัด ทั้งนี้ ในการบริหารงานในแต่ละฝ่ายงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งมีการ ประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากการทำงาน ความประพฤตินในการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 1)

5.3 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยใช้การสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างนวัตกรรมและประสานงานอย่างต่อเนื่อง มีใช้ข้อมูลสารสนเทศประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารภายในสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรภายในสถานศึกษาพัฒนาความรู้ ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอมีความสามารถในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถสร้างแพลตฟอร์มจัดเก็บองค์ความรู้นวัตกรรมและส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ (กาญจนา ศีลา, 2556: 7-8) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อเพิ่มความสามารถในการทำงานให้กับโรงเรียน และขณะเดียวกันก็สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียนส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการยอมรับและเห็นคล้อยตาม รวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจก่อให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางที่คาดหวัง ซึ่งจะนำสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย แต่อย่างไรก็ตามพบว่าบางสถานศึกษายังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ขัดขวางความพร้อมทั้งในเรื่องของอุปกรณ์ โปรแกรมและบุคลากรเฉพาะด้าน ตลอดจนโครงสร้างระบบงานเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับครูโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นความว่า ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างมาก ด้วยความพร้อมของโรงเรียนในด้านงบประมาณ และบุคลากร ตลอดจนการได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดและผู้ปกครอง ทำให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นหัวหน้างานที่ปรึกษาอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานประชุม PLC เพื่อแลกเปลี่ยนและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นไข่มติในการประชุมช่วยในการตัดสินใจซึ่งสอดคล้องกับ ก่อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์ (2553: 118-121) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำไว้ว่า เป็นผู้ฟังที่ดี บ่มเพาะคนดี รู้จักเลือกสรรและสร้างคนดีมีความสามารถให้กับองค์กร เป็นพี่เลี้ยง ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ สอนงานให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่จำเป็นเพื่อพัฒนาลูกน้องให้เป็นกำลังสำคัญขององค์กร มีใจเปิดกว้างรับฟัง

ความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้ร่วมงานทุกระดับ พร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความสามารถที่อาจจะเหนือกว่าที่ตนมีอยู่ เปิดใจรับแนวคิดใหม่ ๆ 3) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ (นวัตกรรม) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ PLC เพื่อสร้างนวัตกรรมภายในสถานศึกษาและสร้างบรรยากาศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างนวัตกรรมเชิงระบบ PDCA กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนรับฟังพูดคุยกับบุคลากรให้ความรู้ในเบื้องต้นมีพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องสะท้อนผลการทำงานเพื่อปรับการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับ คนเชวิช (Kaczewich, 1984: 16-18) ผู้บริหารหรือผู้นำทางการศึกษามีบทบาทต่าง ๆ ในการบริหารให้เกิดประสิทธิผลในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ บทบาทเป็นนักวางแผน สามารถคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต จัดเตรียมบุคลากรให้พร้อมในการรับมือกับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นมีความรู้เข้าใจในกระบวนการวางแผนบริบทสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็งในด้านการมีความรู้ความสามารถในการกำกับติดตามดำเนินงาน ควรกำหนดแนวทางการประเมินที่เป็นมาตรฐานและครอบคลุมต้องมีข้อมูลของสถานศึกษาที่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดี สอดคล้องกับนันทินิตย์ ทาโพธิ์ (2556: 19) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดความเสียหาย หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และเป้าหมายของสถานศึกษา ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงโดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งภายใต้ขอบข่ายของงานตรวจสอบภายใน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการวางแผน วิเคราะห์และระบุความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา การสนับสนุนจากต้นสังกัดและผู้ปกครอง ทำให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรแห่งการเรียนรู้ (นวัตกรรม) และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ควรคิดสร้างสรรค์แนวทางการดำเนินงานใหม่หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและสถานศึกษาสูงสุด รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมการพัฒนาไปทั้งระบบ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและ
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
3. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในด้านอื่น ๆ โดยใช้วิธีการพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คีลา. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน. สารนิพนธ์ปริญญา **มหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ก่อศักดิ์ ไชยรัศมีศักดิ์. (2553). **CEO โลกตะวันออก: ฉบับเข้มข้น**. กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์บุ๊คส์.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2561). **หน่วยที่ 15 การบริหารจัดการนวัตกรรมในองค์การทางการศึกษาให้ยั่งยืน**. ใน ประมวลสาระชุดวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ หน่วยที่ 11-15. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทนิตย์ท่าโพธิ์. (2556). การศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดส นักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ปวีณา กันถิ่น. (2560). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระราชรัฐเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5. **ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษา) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Knezevich, S. J. (1984). **Administration of Mangement**. 5th ed. New York: Harperand Row.